

Várady Mária

Rendhagyó bemutatkozás

„Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának. Kultúra annyi, mint tanulás; megszerezni, színvonalon tartani nehéz, elveszteni könnyű. Olyan kevesen vagyunk, hogy a műveletlenség luxusát nem engedhetjük meg magunknak.”

Csak későn talákoztam *Kodály Zoltán* e gondolatával, de nem túl későn.

Nagybányán, egy lepusztult, szűk, omladozó régi városban születtem, amikor a szocialista realizmus szörnyűségei tomboltak a kultúra minden területén. A tömbház-galambdúcok között – melyeket emberi lakásnak nyilvánítottak a hatalom emberei – volt az iskolám. Tanárain ködös megfogalmazásokkal tanítottak minket „túlélni”, a kommunizmus reménytelen, hazug diktatúrájának idején.

IGAZI, valódi csakis az OTTHONUNK volt. Rendszeres vasárnapi mise, egyetlen templomba-járó ruhával. Nézni-látni *Mezey*

József festőművész tanított a Szentháromság templom hatalmas festményei által. Otthon: evés előtt asztali áldás, tíz-tagú család, hét gyermek. És az ódon város regényes vidéke, hegyei, tavai – ahol minden kiránduláson találkoztunk a Teremtővel, az isteni csodával és tökéletességgel.

Édesanyám magyarörményként Gyergyóditróban született 1912. december 12-én. A gyergyószentmiklósi zárdában tanult festészetet is. Nagybányára került. Máig emlékszem figyelmeztetésére: „*Ne felejtsetek el, hogy ti örmények vagytok.*” Életével tett tanúbizonyságot örménysége mellett. Nagy-családszerető, takarékos, találékony, szorgalmas, szelídhangú, gyermekeiért mindenről lemondani képes, fáradhatatlan, okos, hűséges, vendégszerető volt... Őt követi Melinda, a lányom, aki Szent Lázár szigetén mécesst gyűjtött édesanyámért; és nagy-családos, mert négy gyermeket vállalt mindannyiunk öröme.

Rövid életem állomásai: Nagybánya után a Marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Főiskola, a Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház, a Békéscsabai Jókai Színház. És új lehetőségként a Magyar Rádió – Kossuth és Bartók adó; Szülőföldünk – a külhoni magyaroknak szóló műsor újságíró-bemondója lettem. Aztán a Márton Áron Szakkollégium művészeti vezetője, Pázmány Péter

Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar művészeti oktatója voltam. A Budapesti Kamaraszínházban igazi nagyokkal dolgozhattam. Sepsiszentgyörgyi színésznőként a gyergyói turnék alkalmával az örmény templom miséjén vettem részt hónapról hónapra. Nagynénem *hurutos szuligle*vel várt és *örményessel*, (*fordomta*) *likőrrel* kínált. Nagybátyám elbeszélte a régi gyergyói életet. Ezután Budapestre kerülve *dr. Issekutz Sarolta* elnök-asszony felkérésére mélyebbet méríthettem a kultúrából a Fővárosi Örmény Klubdelutánokon.

2002 óta vagyok az *Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület* képviselője, 2006-tól a *Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat* elnöke. Így lehetőségünk nyílt minden évben *Vidám Örmény est*et rendezni, mind a tizenhárom Budavári Örmény Nemzetiségi Nap alkalmából. 2007-ben létrejött az *ANI Budavári Örmény Színház*, mely az első *ÖRMÉNY KULTÚRA HETE* idején mutatkozott be a FÉSZEK Művészklub színpadán. Vezetőnk mindvégig *Szöke István* Jászai Mari-díjas rendező volt.

2008-ban a Jereváni *Gabriel Sundukyan* Színház igazgatója ajánlotta nekem *Nelly Shahnazaryan Keresztút* című monodramáját, melyet nagy sikerrel mutattunk be a Budapesti Kamaraszínház Ericson termében. 2010-ben vendégül láttuk az írónőt. Mindig minden előadás végén mindenki megkóstolta a lavast és a baszturmát sajttal, olajbogyóval. Valóságosan megélhettük az örmény kultúra egy szeletét.

Versműsorainknak köszönhetően tudjuk, hogy *Lászlóffy Aladár* Kossuth díjas költőnk gondolatait nehéz átfogni, de ha sikerült – szellemi gyönyör érhet.

Más pódium-műsorban könnyen azonosulunk a Trianoni békediktátum utáni Erdélyben magyarságáért meghurcolt *Rétháti*

Kövér Erzsébet verseivel, aki erősíti azt az állítást, mely szerint az örmények között nem volt hűtlen áruló egy sem.

„*Magyarország csak a minőség igényével élhet és maradhat fenn az új Európában; nincs módunk középszerűnek lenni*” – idézem *Márai Sándort*, akinek szavai ránk ugyancsak érvényesek.

Konokul, makacsul, következetesen tanuljuk örménységünket, őseink kultúráját, akik az 1672-es erdélyi letelepedésük után még 165 éven át küzdöttek honosításukért, hogy annyi kényszerű vándorlás után, otthon legyenek valahol a világban. A több mint 350 év közös történelem a székelyek, szászok, románok között Erdélyben, egyben a gondok közös megoldását, a közös jövő alakítását jelentette. Így mi, erdélyi örmények, magyarörmények nagyon-nagyon sok területen jelentősen hozzájárultunk a Kárpát-medence életének, kultúrájának magas színvonalú műveléséhez. Ez kötelez.

Nekem is ez a feladatom. Kérem, tegyük együtt!

Isten óvjon bennünket!

